

N:o 22.

Af herr **J. Eliasson**, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utarbetande och framläggande af förslag till vissa ändringar i 3 kap. ärfdabalken.

Vid betraktandet af 1, 2 och 3 kap. ärfdabalken, som handla om arf i gemen och huru ätt räknas skall, om bröstarf, samt om bakarf och sidoarf, har undertecknad, och kanske flere med mig, fått en förhända berättigad tvekan om dessa stadganden äro konsekventa, och hvilket föranledt mig att härpå fästa Riksdagens uppmärksamhet, med afsigt att för framtiden vinna en förändring.

Uti 2 § af 3 kap. och i fråga om de fall, då en af föräldrarne är död och syskon eller afkomlingar af dem finnas, stadgas, att de senare äro arfsberättigade jemte den af föräldrarne som lefver. Barns och afkomlingars arfsrätt är, efter 3 § af sistnämnda kapitel, äfven gällande i deruti omförmälda fall. Den grundsats, som angifves i slutet af 1 kap., hvilket ju kan räknas såsom grundläggande, då dess öfverskrift är om arf i gemen, likasom 2 kap. om bröstarf, att barn och deras afkomlingar hafva samma rätt till arf som deras föräldrar, der de senare affidit förut, är således i omnämnda bestämmelse angående sidoarf iakttagen.

Men när det blir fråga om sidoarf, som efter 5 § skall gå till den dödes föräldrars syskon, är, efter min uppfattning, denna grundsats öfvergifven. Då är förhållandet helt annat. Barn och afkomlingar få i sådana fall icke njuta den rätt som deras föräldrar eller förfäder haft om de lefvat. Samma förhållande, som nu nämnts, gäller äfven vid arftagande efter fjermare släktingar.

Uti såväl sist omnämnda 5 § som äfven §§ 6, 7, 8 och 9 åsyftas

det möjligast minsta antal af arftagare. Dess stadganden förutsätta ock, att bakarfvingar gå framför sidoarfvingars afkomlingar. Men uti § 10 förekommer i motsats härmed en föreskrift om fjermare arfvingar än de i §§ 5—9 omnämnda, hvilken säger: Äro både bakarfvinge och sidoarfvinge i lika led, gånge sidoarfvinge till och bakarfvinge ifrån. Detta vill jag kalla inkonsequent. En del af bestämmelserna i senare delen af 3 kap. synes mig dessutom vara svårförstådd, och detta förhållande har efter min uppfattning gifvit anledning till olika tolkning, synnerligen af dem, som äro i saknad af juridisk bildning, jemte deraf uppkomna rättegångar. För mig — som, i likhet med en aktningssvärd författare, hyllar den åsigten, det till en rätt lagstiftning hörer att inse och pröfva hvad för det allmännas bästa bör göras eller låtas, att afpassa sådant efter naturlig billighet och rättvisa, att så jemka författningarne, att verkställigheten deraf blir, såvidt ske kan, helsosam, tillräcklig och ofelbar, samt att vid lagens författande söka träffa den kortaste tydlighet och bestämdhet, så att meningen ligger öppen och är påtaglig — är således en stor del af 3 kap. icke tillfredsställande.

Det skall invändas emot mig, att lagens bestämmelser om sidoarf äro urgamla och häfdvunna. På samma gång som jag i viss mån erkänner denna anmärknings befogenhet, vill jag likväl bemöta den med anförandet af det faktum, att då 1734 års lag, liksom förut gällande lagar, innehålla, att endast syskons barn äro med den dödes föräldrar som lefver samarfva, så stadgar 1845 års förordning afkomlingar i stället för barn. Derigenom har det i detta fall efter mitt förmenande till en del erkänts den grundtanke, som jag vill förfäkta, och hvilken jag anser vara förenlig såväl med naturlig billighet och rättvisa som ock andra lagstadganden angående arf, att barn och deras afkomlingar ega samma rätt som deras föräldrar eller förfäder, i hvilka fall som helst.

Om samhället kan ega någon förmån af att arfsrätt efter fjermare släktingar tillkommer ett fåtal, är jag en tviflare. Det framkallar hat och afund, om icke mer, att t. ex. arfåtarens föräldrars efterlevande syskon taga hela arfvet, och förut afidne föräldrasyskons barn bli utan; att kusiner få ärfva, men icke förut afidne kusiners afkomlingar. Tvärtemot tror jag, att om fjermare släktings kvarlåtenskap delas i smådelar, så väcker det belåtenhet hos flere. Min öfvertygelse är, att nu gällande bestämmelser angående sidoarf verka ett missnöje med lagarne, hvilket i mer än detta fall och i vår tid tyckes öka sig. En utsträckning af den så kallade istadarätten, en förändring och på samma gång ett förtydligande i åtskilliga delar af 3 kapitlets bestämmelser, synes mig af dessa och andra omständigheter vara af behovet påkallade.

Här torde det ej böra döljas, att ett likartadt förslag väcktes vid 1870 års riksdag, hvilket då enhälligt afstyrktes af lagutskottet. Dess motivering synes mig dock icke vara tillfredsställande. Det förefaller mig nödigt att saken ses från mer än en sida, och man torde utom annat äfven tänka sig sådana förhållanden, der tiden emellan dödsfallen endast utgör några få timmar.

Att formulera de stadganden, hvilka äro nödiga för den förändring som ifrågasatts, skulle likväl anses förmätet att försöka för den, som saknar bildning. Det synes mig därför, för vinnande af målet, vara den säkraste utvägen att hos Kongl. Maj:t anhålla om medverkan.

Med anledning häraf vågar jag föreslå, det Riksdagen beslutar,

att hos Kongl. Maj:t i underdånig skrifvelse anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes låta utarbета och för en kommande Riksdag framlägga förslag till sådana ändringar af 3 kap. ärfdebalken, hvarigenom barn och afkomlingar, i hvilka fall som helst, tillerkännas samma arfsrätt som föräldrar eller förfäder haft om de lefvat, äfvensom ock, att detta kapitel i öfrigt, och såsom en följd af det nyssnämnda, undergår den omarbetning, hvilken, för tydlighets vinnande, blifver af nöden.

Om remiss till lagutskottet anhålles.

Stockholm den 24 januari 1894.

Jan Eliasson.